Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-493742-p0001-8

G. 9. 210.

De generib' Ebriosoꝝ. et Ebrietatẽ

Vitanda.

Quęstio facetiarũ et Vrbanitatis plena no minus quam pulcherrimis optimorũ Scriptorũ flosculis referta. In Conclusione Quodlibeti Erphurdiensis Anno Christi. M. D. xv. Circa Autũnale Equinoctiũ Scholastico more explicata.

In facetoſas de obſietate Queſtionē
Litterarię ſodalitatis Erphurdianę Teſtimonia

Eobani Heſſi

Semina mandragorę naſcenti conſita Baccho
Decoctū faciunt lenius eſſe merum
Sic niſi rugoſam genialis gratia frontem
Temperet. eſt odiū qua ratione trahat
Sic iucunda graui Sophię cōiuncta Poeſis
Sic acidis guſtum dulcia miſta iuuant
Hic igitur ſalibus grauitas variata modeſtis
Fulget. vt Idaliſs cōpta minerua roſis
Quē non iſta mouet comitante libentia riſu
Hunc nihil humani cordis habere puto

Eiuſdem

Riſus: ſcōmata: fabulas: iocoſq̄
Vafre dicta: ſales: facetiaſq̄
Cum Muſis Venereſq̄ gratiaſq̄
Vno ſi placet aſpicis libello
Humaniſſime et erudite Lector
Naſum nil moror improbiſſimorū
Qui nullum ſalibus locum relinquunt
Illos vita decet Timoniana
Nos cęlo propiore foederati
Cęlo teſte iocamur innocenter

Joannis Foemilij

Noſcere de Baccho ſi vis Loedoria miſſe
Ridiculo breuiter cōnumerata ioco
Hic lege que paſcunt curis ſuppreſſa malignis

Pectora cõperies scõmata plena iocis
Quod facias. quoniã non semper fronte seuera
Crassum tam tetricum ferre decere puto

Bartholomei Gotij Threisensis

Quam noceat tenerę Ebrietas viciosa iuuentę
Hic agitur viuis Lector imaginibus
Hanc simul vt pestem declinet cum rude doctus
Hereat hic scriptis: ille parerga notet

Euricij Cordi

Cõuiuas vitulos: hircos: asinosqz: suesqz
Prensa vides bruto stringere vina pede
Quid mirare: tuos hic aspicis Heluo fratres
Qui quoties potas talis es ipse pecus
Quãdoquidem pressis rationem sensibus aufert
Aemula Circęis artibus Ebrietas
Quã si bellipotens Germania tolleret hostem
Clarior hac nusqz natio gente foret

Christophori Mancini

Candide pace tua si verum Corde fatendum est
Dispare cum brutis Helluo fauce bibit
Talia dicentẽ prompta accipit Ebrius aure
Forte putans partes velle iuuare suas
Fallitur est bruto foedus magis. hoc sibi quanth
Sufficit. ille dato gurgitat absqz modo

Berteri Dami

Quãta sit Ebrietas et quã foedissima pestis
Vna potest vero causa probare modo
Nam cum multa fluunt titubantes vina per artus
Omnia scire putans nescius ipse sui est

Pro Conclusione Disputationis de

Quolibet Erphurdie. Anno Christianę computatiõis. M.D xv. celebrate In frequẽtissimo patrũ. ꝛ ordinũ ꝓsessu querebat.

Ebrietas vicioꝝ fomes Vir

a tutum eneruatrix: Ingeniorũ pestis: Vite teredo Oim deniqꝫ ętatum clades et excidium Que Germanis fere omnibus nõ minus vere quã contumeliose ab Italis exꝓbrat Sit Auaricia peius viciũ: et in puero bene instituendo quã res Venerea detestabilior: Magistratus et res gerentibus ꝓnitiosa In Sacerdotibus turpis: litterarũ vero studiosis omnib⁹ tan quam memorię mors fugienda censeatur.

Ellem profecto humanissime dñe Quodlibetarie ad

v hꝰce tam grãdis tamqꝫ diffusę Quęstionis sniam explicandã aliũ vestra prestabilis hũanitas ad id opę subeundũ magis idoneũ delegisset. Quantũ em̃ mei Juuenilis ingenij capacitate possum consequi tante difficultatis et copię est iamdudũ ad me data Quęstio. vt non solũ meę si quid est eruditiõis (quod tamen sentioquã sit exiguũ) tenuitate nõ possit explicari sed docti cuiusdã et multaꝝ lectionũ expertissimi ingeniũ et eloquentiã requirere videatur. Est. n. nisi fallar. summa tituli Quęstionis de Ebrietate vitanda. de qua re quã multa passim apud oñes ferme tam sacros quã prophanos tam Aethnicos quaꝫ christianos scripta et adnotata sint quis nescit: cum huiusmodi viciũ sit Ebrietas quod nõ solũ Christi ane sed et gentiles oñes philosophi vno eodẽqꝫ consensu detestentur abhorreant Librum integrũ et iustum volumen non vnius aut duarũ horarum Questionẽ efficerem si oñia quę de Ebrietate scribuntur et adduci possunt in huius materię vellez cogere angustiã Sed non est animus ita hanc rem exequi vt maxime omniũ phãri videar qui nunc maxime inceptire debeo cũ peregregie quidem ꝛ perq̃zbelle oñes vos phãti iamdudum velut istius molestę seueritatis exhilaratiõez et iocos post seriã

expectetis Consueuit.n.huiusmodi ludus phicus cum quibus dam iucūdissimarū rerū amoenitatibus et dulcibus fabulis interspergi: tum in quandā festiuā et ioci plenā facetiaz desinere. quo animi dies iam aliquot seuerioribus phię studijs occupati et quasi defessi reficiant et in semetipsis reuiresçant Cui tam laudatę ⁊ bonę cōsuetudini ne solus contraire nouūçz et inamabilē morem supinducere videar Agite hūanissimi Viri equis animis: pijsçz et ociosis auribus quę in hanc rem hodierna die dicturussum accipite. Audietis em̄ et seria mixta iocis et veritatem cū mendacijs: hystoriā cū fabulis ęquis (vt opinor) passib⁹ incedentē Est igitur (vt ad rē veniam⁹) primo loco aīaduertendū hanc esse Ebrietatz velut descriptionē Quā Eoban⁹ Hessius noster nuper rogatu quorundā amicoꝝ ex famę Virgiliane descriptione immutatis nōnihil verbis sic expressit.

Ebrietas cōmune malū crimenqz iuuentę
Ebrietas vicijs: cladesqz ęterna senectę
Ebrietas Vitęqz ferox: Anīqz tirannus
Turpe malū quo non aliud damnosius vllum
Debilitate manet: viresqz extirpat eundo
Parua metu primo: mox sese attollit in artus
Ingrediturqz caput sensusqz obnubilat omnes
Hanc peperit mater: Luxu patre: blanda Voluptas
Extremā (vt perhibent) Veneri: Morphiqz sororem
Infirmam pedibus: plūbumqz imitantibus alis
Monstrū horrendū ingens: cui quot sunt corpa plumę
Tot putres papulę subter mirabile dictu
Tot somni species: tot sunt sine nomine mendę
Nocte furit: siccoqz diem munq̄z ore salutat
Luce serit rixas: et magnas cōmouet vrbes
Tam iuris rectiqz tenax quā nescia veri
Ebrietas cōmune malum crimenqz iuuentę
Sed ne prius ineptire incipiam quā bonam huius questionis partē absoluero hanc primam pono Conclusionem

Bestialē esse voluptatē Ebri. Con. i.

Jcium Ebrietatis et Asotię quod multos homines
v peius etiā quā Circes incantamia in Bestias vertere
consueuit. Multorū vitiorum fomes et incitamentū
cum sit oēs veteris disciplinę sanctimoniā puertit sicubi supra
modū cōtinentie moleuit Ad huius cōclusionis probatiōs tan-
ta est vtriusqꝫ generis scriptoꝝ copia vt a quo primū ordiendū
esset pene dubius substitissem nisi reliquis constantius accla-
masset Macrobius li. Sat. tj. sic inquiens Voluptates duas
gustus et tactus solas videmꝰ hoībus cōmunes esse cū beluis
et iccirco in pecudū ferorūqꝫ animaliū numero habetur quis qs
est his ferarum voluptatibꝰ occupatus. An non satis clarum
hoc est quod dicit eos qui voluptate gustus hoc est Ebrietate
et crapula nō abstinuerint in bestiarū et belluarū numero con-
tineri Nā vt Aristotiles quoqꝫ noster docet cū quiqꝫ sint sensus
hois quibꝰ voluptas vel anio vel corpi queriť tactus scz gustꝰ
odoratus: visus: auditus. Ex illis oībus voluptas quę imodi-
ce capiť ea turpis atqꝫ improba est Sed eā que nimia ex gustu
atqꝫ tactu est ea gemia voluptas sicut sapientes viri censuerūt
oim rerū foedissima est Cetęre vero ex tribus alijs sensibus pro
ficiscentes hoim tantū proprię sunt. Post Aristotilis verba ex-
plicata statim postea subdit Macrobiꝰ. Quis igiť habens ali-
quid hūani pudoris voluptatibus istis duabus comedendi atz
coeundi quę hoi cū sue et asino cōes sunt gratuleť. Mauult enī
Sapiens quisqꝫ Socratē illū ois cōtinencię exemplū imitari di
cetē Multos quidem ꝓpterea velle vinere vt ederent et biberent
se vero edere et bibere vt vineret quā Sardanapulū voluptā-
riorū oim antesignanū et ducem qui dixit Ede bibe lude et Cū
te moetalem noris presentibꝰ exple. delicijs aim post mortē nul
la voluptas Eya sane pulcherria clarissimi Helluonis sentētia
Eya wie ein gute meynūg ist es wo man stetes guter ding ist
scōm Senecā vivite lęti dū fata sinūt · lat vns schlēmē die weil
wirs mogen vnd haben Cras forte non licebit Et vt horatius
inquit Dona presentis cape lętus horę. Linque seuera Et alio

loco Quid sit futurū cras fuge quęrere Et item nunc est biben/
dū nunc pede libero pulsanda tellus ꝛc. Szo gehen myr scōm
psalmographum de virtute in virtutem Von eyner zech in die
andern. vt scribitur in Taberna culis rusticorum. Jm land zu
Sachßen. ca. vbicz Jn antiquo pariete cum albis carbonib⁹
Sauff dich vol vñ leg dich nyed. Stehe fru auff vnd vol dich
wieder . Szo vertreybt eyn fůld die andern. das schreybt der
gůte frumme priester Allexander Ecce quā bonum et quā iocū
dum habitare fratres in vnū. Wan die bruder zu sammen thū
vnd werffen den abt zum fenster auß Quia tunc repletum est
gaudio os nostrū . Szo wollen mir vnßern schnabel in weyn
waschenn. Et lingua nostra in exultatione Vnnd wollen mit
freuden syngen. Keyn besser freud aufferden ist dan gutes lebē
han. Mir wirt nit mehr zu dyßer frist dan schlēmen vmb vnd
an. dar zu eīn guter mut Jch reyß nit ser noch guth als māch
er reicher burger noch großē wucher thut. Hec eī socij hec in
quā, est illa magna nauis das groß schyff ō breytē gselschafft
die do schyffen vñ sigeln mit halben wind vsus Narrogoni/
am in Schluraffen land do die heußer mit wursten gezeunet:
vnd mit honig bekleybt. vnd mit fladen gedeckt seyn. De qua
foelici patria dictum est . Dabo vobis terram fluentem lac et
mel. Da vns die gebraten tauben in die meuler flyegenn . Jn
hac naui nostro quidem tpe mlti sunt principes ⁊ ante signabi
qui in vexillo quidem pro signo habent Jmaginē Sardana-
pali in puppi vero Philoreni effigiem cum gruis collo depictā
Jlli⁹ scz qui vt Aristoteles scribit collū gruis dari sibi optabat
quo diuti⁹ edendi bibendicz voluptate frueretur. Quantū de⁹
bone monstrū: qua risu dignum spectaculū si homo quispiam
gruis collo conspiceretur. Et tamē hoc istud terriculamentū a
natura abhorrens optabat tantus voluptatis belluine adser/
tor. Gruē igitur cum nō phm̄ fuisse quis sapiens non diiudicet
qui propter paurillā voluptatē et rem adeo momentaneā homi
ni gruem pretulit. Sardanapalus vero inter voluptates mu/
liebres ipe mulier non rex turpiter consenescens opulentissimus
Assiriorū regnū perdidit seqz ipsum ignominiosa morte confecit

qui erat eius vitę condignus sane exitus. Erat. n. et ipse vnus Epicuri de grege porcus. De quibus antequam latius quicq̃ dicam prius istiusmodi subinfero Corollariū primū.

Varijs bestijs assimilari Ebrios. c. i.

Nō pecudū igitur et bestiarū numero habendꝰ censet
i Quisq̃s hꝰmodi Ebrioſę crapulatiōis vicio detinet
An et vos non vidistis aliquando in hac Vrbe nostra (ne muros ciuitatis transiliā) multas huiusmodi pecudes? multas bestias: multos asinos: multos sues: dum sese homines esse obliti quadrupedes reptant in sceno lutoq̃ voluntātes sese. Quod vt magis credatis et velut ex re pñti cognoscere possitis videte precor et cognoscite mores singulorū qui se vino quottidie Zithoq̃ quod nos Cerevisiā vocamus habundē proluunt atq̃ adeo ingurgitant vt consistere nisi iacētes vel incedere nisi quadrupedes nullo modo possint quorū memi nit Jureconsultus C de bestijs c. Asini ¶ Ipsi sunt Et. ff. de potatoribus. L. nulla c. Sauffs gar auß: et ¶ Bos et Jumentum. Vbi dicit glosa et notat Bald auß: et Barth hol crauß. In Decretis Colonicis distinctione ęquali: et sunt verba Dñi Haltlex ander. In capitulo plenus Inops. Vbi dicitur quod aliqui fiunt Ebri vt Asini.

De his q̃ dicūt habere asininā Ebri.

Tilli dicunt habere Ebrietatē asininā vulgo. Eſell
e voll ader truncken. qm̃ non secus ac asini se gerunt erga suos Sympotes tunc enim vera est illa propositio hō est Asinus. Szo seyn sie recht esel scz rudes: ignari insaceti: incōpositi: Impudici: immorati quales aliquādo videmus nōnullos qui etiaz mediocriter poti neq̃ preceptores suos neq̃ natu maiorem quēpiam. imo ne matronarū quidem aut virginū pudicicią verentur quo minus turpia dictu proferant sese malorū facinorū perpetratione iactant: Et iuxta Ouidianum illud Corpore cum nequeāt quod possunt nomine tangunt Et nulli non se concubuisse ferunt.

De his q̄ dicūt hr̄e Ebrietatē caninā

Item aliqui assimulant Caninā Ebrietatē vulgariter Etlich werden hunds voll . hoc est Wen sie gezecht sein ßo stecken sie voll hunds flygen vñ morren vnd beyssen vmb sich Caue ab illis Hůt dich vor den selbigen beyssenden hunden qm̄ cor eorū vanum est et iniquitate plenū est guttur eorum . Egregie tm̄ in sobrietate vicia sua isti canes dissimulant . sie bytenn dir guten morgen ore sz sed corde wunschen sie dir all vngluck. Caue ab illis hůt dich vor den Qui veniunt ad te in vestimentis ouiuz intrinsec⁹ aūt sūt lupi rapaces. Caue ab illis hůt dich vor den Katzen die vorn lecken vnnd hynden kratzen. Hȳ sunt qui ob natiuā et genuinā maliciā. inuidiā quā vel erga bonarū litterarū amatores : vel quoscūqz virtute prędstare cognouerit gerunt nullo nisi Ebrietatis tempore nō dissimulant Tunc em̄ ex abundantia cordis os loquitur. Szo gehet des hertzen boßheytt zum maull auß Quia verum est illud quod vulgari adagio dicitur Affen frawen kynder vnd truncken man keyn ding lang heymlich halten kan. Hȳ canes nō solū in ędibus sed et in publico aliquando latrant: et quoscūqz mordicus arripiunt Vnd mengen sketes hundes hor eyn. De quibus dictum est illud psalmographi Sepulchrū patens est guttur eorum. Venenū aspidum sub labijs eorum. Sed de illis nihil ad propositū cū nobis dumtaxat de Ebrijs bestijs sermo sit institutus.

Aliqui fiunt Ebrij vt Dues

Sunt deinde alij qui fiūt vulgo Schaffstruncken quales sunt simplices quidā Idiote muliebria corda habentes qui de superis et inferis nullo vnquā tpe religios⁹ cogitant quā cum sunt Ebrij Ita vt nōnunqz flere etiam supstitiosa quadā pietate videantur. Et tum maxie larvas lemuresqz inferorū expauescere cū oim minie est opus. Neqz illud aiaduertunt O genus attonitum falsę formidine mortis
Quid Styga: quid tenebras: et nomia vana timetis
Materiam Vatum falsiqz pericula mundi

Quoniã hiſ in ſimplicitate cordis ſui ambulant neqz cuiqz niſi ſibi ipſis nocent. Want warumb Ipſi ſunt de via Albertiſtarꝝ et ſubtilitates Scotizantiũ non intelligunt. das ſein die Albern ſchoff weych hertzige: weiblichk: müterliche: kyndiſche: forth/ ſame lappen leffelmeuler: ſewleffel: genßleffel: leffelganß Leuß/ michel: Heyntz lungen eſſer: mutehu. ſchudip.

Vt vituli ſiant.

Quidã inebriati fiunt vituli et ſimie

Multi quoqz fiunt Ebriĳ alß die kelber vnnd affen. qui paulo largius poti ſtare loco neſciunt. ſed ſaltant: ſaliunt: ſurgũt: geſtiunt: rident cantant: ineptiunt: garriunt: Deniqz merę ſimię ſunt et Vituli De quibus eſt illud pſalmographi Circumderũt me vituli multi et Thauri pingues obſederunt me Et illud multitudine pedum memorabile Mille boues paſcunt vitulorum milia centum Muſca ſuper vitulum quemlibet vna ſedet. Et iterum vbi ſcriptura dicit. Bock: Zege: lam: ferckeln: kũ: kalb: lauß: eylff tauſent affen. Et paulopoſt nit weyt von der hynd thõr. kuſt ku kelbertate leckt ſchmauth ym huner hauß. ſuper quo verbo dicit halt lex ander hoc epulum comede.

De qbuſdã q̃ ſues fiũt ex hoĩb⁹ p̃ eb.

Sed oĩm maxime ridendi ſunt illi qui ſues fiunt ex hominibus quotieſcũqz largius quodã modo vino aut Cereviſię vel poti⁹ Cerberiniſię indulſerunt Videre em̃ eſt quoſdã adeo huic beſtiali voluptati deditos et miſere occupatos vt non ſolum dies ſed et noctes cõtinuas inſomnes ducant. dũ quaſi in acire cõgreſſi mutuis ſeſe compotationib⁹ conficiunt: perdunt: et exhauriunt vnd werdẽ alßo Schweynß vol. ſew vol. vt ſeipſos nõnunqz ſues appellitent. Sew clauß: Schwein kuntz: varghans: peter ferckel veyſt wie ein ſaw. Gaudent em̃ huiuſmodi probroſis cognomentis ſues iſti Epicurei: porci voluptariĳ: ſcrophe ſcothophage: Cohortantes interim mutuo ſeſe incitamenta quaſi ceſſantibus et deficientibus addũt donec adhuc lingua ſuũ officium poteſt peragere Multa enim huiuſmodi audiunt Sauff auß: mir zu alß eyner kw. Ich warth ſeyn als eyn Schweyn

halb als ein kalb: Jſt gut byr Es gylt dir. liebes thyr: ein Stub
gen ader vier Ridentur hęc a Sapientibus vt certe ſunt plus
etiam quã ridicula. foelicitatis tamẽ partem non modicã iſtiuſ
modi ineptijs accedere ſibi putant Quoqꝫ magis excidunt eo
ſibi magis blandiunt cantilantes interim vel potius ſuo more
grunientes Myr wollen ſchleẽen vnnd deẽen (habent. n. et
ipſi fratres ſua vocabula.) Byß an den morgen frw. Et mul/
ta huiuſmodi tã cõtemnenda qꝫ oĩbus nota Sed ridiculũ non
minus iet hoc eſt quod poſtqꝫ bene inebriati: poti dicere volebaꝫ
Jbi tum operẽpcium eſt videre quãtum ſues ſint Dicere pudet
ſed verũ tamẽ eſt: et ego me videre aliquãdo memini plerumqꝫ
ipſa pocula ori admota ſuborta inter bibendum eructatione et
vomitu rurſus adimpleta: tum eodem ore iterũ exhauſta. quod
ne ſues quidẽ faciunt quãuis ĩmundi. ſua tñ excrementa non
perinde deuorantes ac aliena quod foediſſimi iſti lurcones ple-
rumqꝫ factitant. Tum quidã in faciem menſę et appoſita non
nunquã edulia magnas portiones et fumantes furfures euo-
munt Juxta legem. Hęc de cõpoſitis ¶ Eructauit Et in pſal
mo Cantate canticũ nouũ Syngt vns das new liedt das die
noten auff die erden fallen. Reſpondet aliquis in eodem choro
Sonet vox tua in auribꝰ meis vox eñ tua dulcis. Ob ſpectacu
li reliquis interim ſocijs den andern guten Sewklaußen ſumẽę
voluptati eſt et tãtam affert lęticiam vt quaſi glorioſe mortuo
inferias celebraturi vnus et alter imo ąt̃ąt ſũt canere ſtatim in
cipiant. Venite Lieben geſellen mit ſorgen. der kerll wiel vns er
worgen vnd lebt noch heute morgen Jn cõuiuio noſtro Dar/
umb geſellen helfft mir yn klagen: vnd zu dem kirchoff tragen:
auff das myr nicht verzagen Jn potatione Wyl vns der pfer
rer nit bey beſtan Szo wollen myrn alßo liegen lan. Jlludemꝰ
ei poſt quã muſſationẽ chorus reliquorũ mirabilium fratrum
concorditer reſpondet glam glam gloriam die ſaw die hat eyn
pantzer an. Poſtea vero ipſi ne ſcz cũ laruis luctantes ſuũ morẽ
interim negligant ad pocula redeunt: cũ interim ſus aut Canis
aliquis quaſi ad culinam ſnoꝫ affiniũ accedens Vt habetur in
Arbore cõſanguinitatis pecudũ et ebriorũ ruſticorũ Linea equi/

noctiali: In vltimo gradu Zodiaci: non procul a centro terre
iij. meyl hynder dem pfingst montag. do die nacktenn frawen
lauffen. Vnd habē new peltz an vñ seyn mit schweynß spissen
gegorth yn der mit bey dez fawl loch. l. Narrauerūt ¶ Mari
mas portiones. Do brant die bach do buln die bawern. do lie
ffen die hund mit spyssen zu: do rafften die nackten die büßem
voll steyne- do lachten die toden- do sahen die blynden zu: do
schrigē die stummē mit lauter stim- wer elß wer. huge visel huge.
Authores sunt Vlenspigel: Klyngßoer: Pfarrer vō kalēberg. ꝛc
Sed hinc a proposito digredior: cū interim (vt dixi) Sus aut
canis aliquis accedens dulcissimū scz odorem sequens os ori in
centis Ebrij applicans vñ fryß die schweynß federn vnder
sewclauß gespeygt hat Atqz ita in suo se sterquilinio inuolvit
Das eytel dreck yß vt scribit volhardus byrschlauch de vina
ria libro toto: folio vno: ca: Mihi non placet Jch yß nit heūte
Et in libro de monasilabis. hans speck beck: geck: leck: dreck:
et sic de alijs Video eñ iamdudū illō vobiscū vos mussitantes
Quorsuz hęc tam putida tendunt: eo profecto vt iamdudum
severitatis istius philosophice ptesos vos iocis quibusdā refici
am Solent enī et sapientes principesqz libenter huiusmodi non
acria scōmata et minīe mordacē facetiā sermonis cū in cōuiuijs
tum in ludis publicis admittere. a qua iocosa vrbanitate qui
abhorrent hij Timōes amusi. hoc est inhūani et ab oñi gratia
alieni vocantur nec īmerito Quandoquidez adeo severū esse vt
nūqnā ne rideas quidē id deniqz est bestiā agere nō minus quā
hoiem eruere. sed ita faciendū censent sapientes et eruditi vt cū
Heraclito Democritū misceamus iociscqz et serijs sua tempora
accomodem⁹ Sed iamdudū tēpus et ratio instituti admonens
vt relictis istis pecoribus et bestijs de quibus dicebam. ad reliq
sermonē cōuertam⁹ Satz enī vos exhucusqz dictis pspicere opi
nor bestias esse et belluas quicūqz bestiali cōsuetudine inebriādi
vsqz adeo sunt occupati vt reliqua oīa facili⁹ negligant Bibere
vero et exhilarari in amicorū symposijs nemo sane mentis cul
pauerit De quo in sequentibus dicere pauca quędaz constituo
Hijs igit omissis Corollariū secundū Conclusiōis prime pono

Vinū moderate sumptū ꝓdest. cor. ij

Quemadmodū Ebrietas multoꝝ viciorum fomes et causa esse recte asseritur.

Jta vinū modice et continenter potū ingenia et virtutes excitare dinoscitur.

Primā huius Corrollarij partem confirmat Diuus Hieronimus ad Eustochiū de virginitate seruanda sic scribens Sponsa christi vinum fugiat pro veneno: hęc aduersus adolescentiā prima arma sunt Demonū: Non sic Auaricia quatit: inflat superbia: delectat ambitio facile alijs carem⁹ vicijs si hic hostis nobis inclusus est Hactenus ille Quod apud veteres illos Romanos meliori tum sęculo adeo sancte obseruatū testatur Valerius Max. vt vini potione matronis prorsus non liceret vti effetqꝫ capitali sīa interdictū Quoniā prorim⁹ a Libero patre incōtinentię gradus ad inconcessam Venerē esse consueuit Vinum cm̄ (vt idem Heronim⁹ testatur) voluptatis Jncendiū est. Et venter mero ęstuans (vt est in Decretis Canonicis) cito despumat in libidinē Vbi Ebrietas ibi libido dn̄atur et furor. Et ibidē Dist. 35. statim postea Ex Concilio Agathensi Ante oīa clericis vetetur Ebrietas quę oīm viciorum fomes est ac nutrix. Oīm dicit non multorū viciorum fomitem esse ebrietatē Multa vero huiusmodi testimonia scriptorū hoc in loco citare possem nisi satis esse ducerem sum̄atim ostendisse fomitem et causam esse multorū vicioū ebrietatem Non. n. luxuria solum et libidinatio sed mille alia vicia Ebrietatē tanqꝫ Ducē consequunt. Quis. n. nescit: quis nō videat tot passim inter ebriosos emergentia homicidia: parricidia: sacrilegia: furta: stupra: adulteria: incestus: raptus: iurgia: fraudes: piuria Deniqꝫ in deū et reliquos celites blasphemias: supstitiones: Hereses: contēptus superiorū: rebelliones Jniurias: et cōtumacias. Animi preterea desperationē: pusillanimitatē: ignauiā: desidiā: ignorantiā: stuporem: expauescentiā et id genus non parum multa. Quis em̄ oīa enarrauerit? Videte precor Boni viri et cognoscite filiū

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-493742-p0015-6

qui absumpto et dilapidato patrimonio quod ex relicta hereditate satis amplū possidebat: fide preterea oñi decocta cū non haberet amplius vnde viueret: fodere non valeret. et mendicare erubesceret in desperationē versus latrocinia cū reliquis eiusdez farinę cepit exercere Jn quo vitę genere cū multa mala perpetrasset captus a quodā prefecto cū ad suppliciū duceretur magna se iniuria affici clamabat quod nemo eorum quib⁹ cū olim familiariter vixisset: multasq; pecunias pro ipsis expendisset tot iucundis symposijs. pręsto sibi nūc vltimo passuro adesset vnicoq; aquę hausto solaretur Cū vnus e multitudine Atqui (inquit) Nescis miser fortunę flatum amicos istos sequi consueuisse Et plures esse foeliciū amicos: miserorū prorsus nullos Jpsi vero pecuniā non te tantopere venerabant quod ea te vti non posse aiaduerterant Valebis igitur vt meritus. Quā vocē quorundā excepit risus: quorundā vero sequebatur cōmiseratio Digna tū quę daretur prodigo Nebuloni responsio Quoniaz homo cū esset in honore non intellexisset cōparatus est Jumentis et simlis factus est eis. Qualis seruitus tale pręmium: Qualis vita talis mors. Juxta prouerbiū Sicut vixit ita morijt: post sussum surum: köppern gelt köppern selmeß Wan myr das gelt verprassen so zyhen wyr auff den bettlerß hagen vnd lauffen cū sacco per ciuitatē Vt habetur in speculo peregrinorū ticulo de mendicantibus ca. Ego pauper ludo: ¶ panem propter deum Et in sacris litteris Sicientes venite ad aquam. der weynn ist hewer nit wol geraten. Cum vero esset mortuus ille bonus tanti patrimonij absumptor tale eius tumulo fuit inscriptum Epithaphium Quod dicitur cōposuisse quidā occultus poeta De Elferßkehofe pago non procul ab Erphurdia. Erat aūt scriptum in muro luteo cū carbonibus desolatorijs. Jn hunc modum.

Hic iacet ille qui fuit vnus inter mille
Semp mane et sero cū sua plenissima pera
Jn pynterßleben natus Hans raumtasche fuit vocatus
Omnibus fuit gratis quia bipsit in charitatis
Postea pauper factus est ad patibulū tractus

Hoc facit michi valde ve quia nullum dedit michi vale
Nec michi hoc dixit ſua mater quando ipſe moꝛixit
Qui tranſis apud memento flectere caput
Dicentes humiliter tria lingnea pater noſter
Plura dicerem: fieremq; magis etiã ineptus niſi planũ iam eſſe
putarẽ Ebꝛietatez oim viciorum eſſe fomitẽ. Igitur Secundã
Corollarij partem aggrediꝛ Dum Ebꝛietatis vituperationez
recenſeo vini vſum non abijcio fatendum namq; et verum eſt
Vinum bibere adeo non obeſſe ſi eſſet (vt par eſt) modus in
rebus et temperantiã pulcherrimã virtutem in re valde pericu
loſa adhiberemus Etenim vinũ maloꝛũ quę ex Ebꝛietate con
ſequuntur cauſa non eſt. ſed exceſſus hominũ. Cum eñ (vt eſt
apud Lucianũ in Dialogis Deoꝛum) Juno Jom exꝓobꝛaſſet
quod filium haberet effoemiãtum et mollem Bacchũ ſez ſigni
ficãs qui tamẽ ſuo inuento multoꝛũ maloꝛũ eſſet authoꝛ Reſpõ
dit Juppiter in hunc modũ Nihil hoc eſt quod ais. Nõ enim
vinũ hęc neq; Dyoniſius facit ſed exceſſus menſurę potatiõis
citra decoꝛũ ſe habentis ſatiãdo ſe puro vino Qui vero modice
biberit hylarioꝛ quidẽ et iucundioꝛ fit. hactenꝰ ille Pulchꝛũ ſane
teſtimoniũ et ſufficiens niſi plura paſſim occuꝛꝛerẽt ad eandẽ rẽ
nõ modice faciẽtia apud Macrobiũ li. Sat. z. Euangelus Agi
te (inquit) anteq; ſurgendũ nobis ſit vino indulgeamꝰ quod
Decreti Platonici authoꝛitate faciemus qui exiſtimauit fomitez
quendã et incitabulũ Jngenij virtutiſq; ſi mens et coꝛpꝰ hoĩs
vino flagret Quod et ſenſiſſe videꝛ quiſquis ille fuit Qui dixit
vinũ modice ſumptũ intellectui videtur afferre acumen Veꝛuz
eſt et illud Ouidij noſtri

Vina parant animos: faciuntq; coloꝛibus aptos
Cura fugit multo diluituꝛq; mero
Tunc veniunt riſus: tũc pauper coꝛnua ſumit
Tunc doloꝛ et cuꝛę rugaq; frontis abit
Tunc aperit mentes ꝙo raꝛiſſima noſtro
Simplicitas artes excutiente Deo
Illic ſepe animos Juuenũ rapuere puellę
Et venus in vinis ignis in igne fuit

Qua em̄ re maxime quis afficitur eam leniter et tēperate potus cōtinuo obuolint animo: consideratq; multo tum diligentius quō vel rem cupitam possit cōsequi Vel in sua professione ex/cellere Jd aiaduertere licet in puellarū amatoribus vulgariter An den Metzen knechten-nacht raben-plaster tretern /krantz narren-tantz kompen-winckel tauben-gruntzern Quales sunt plericq; nostrorū studentū qui semper vadunt in plateis spatia/tum de mane et de sero super montem et super longū pontem: in foro raparū et in foro piscium Et etiam aliquādo cum sunt Ebrij ad octo lapides bey den zurysſen frawen do die eer auff gleßern steltzen gehet Jbi em̄ sunt valde pulchrū soci⁹ et secant se cum stadknechtibus quod diabolus extra saltat De quibus scriptū ē p prophetā dicentē Reges eos in virga ferrea. Man wirt sie mit eyßern fleyschgabeln heym iagen Et tanquā vas figuli confringes eos vnd mit alten kraut topffen noch yn wer fen Sed iam michi tempero ne dum sacram scripturā nimis diligenter expono malū Theologū me esse ostendam Eundem tamē animi impetum in poetis et versificatoribus quibus' dā malis quibus non est aliud inter bibendū loquaci⁹ aut ex phīs molestius hominū genus Maxime cū aliqualiter potis de vo/cabulo aliquo exoleto aut mensura vnius syllabę cōtentio sub orta fuerit Jbi tum protinus declamant medio sermone diserti Et sua vesanus scripta poeta legit Quod et Martialis expu/mit dicens.
Possum nil ego sobrius. bibenti
Succurrūt mihi quindeci poetę Et Horatius noster Foecundi calices quē nō fecere disertum Etem̄ vt Senarius puerbialis testatur. Non est Oythirambus aquā si potitet haud adest hi/laritas cum deest vinum: languet poetarū ingeniū in vino con calescat Qō t hora. li. i. ep'arū fusi⁹ quidē exp̄ssit. hijs verbis.
Nulla placere diu nec viuere Carmina possunt
Quę scribuntur aquę potoribus. vt male sanos
Adscripsit Liber Satyris fauniſq; Poetas
Vina fere dulces oluerunt mane Camenę
Laudibus arguitur vini vinosus Homerus
Ennius ipse pater nun quā nisi potus ad arma

prosiluit dicenda. forum putealq; Libonis
Mandabo siccis: adimã cantare seueris
Hoc simul edixit: nec cessauere poetę
Nocturno certare mero: putere diurno
Deniq; (vt arctius vela contraham) Non solum poetarũ sed oĩm deniq; hominũ quicũq; ratione intecelletuq; vigẽt Ingenia vinum moderate bibitũ erigit: attollit: exacuit. Quãobrem etiã Persę (vt testatur Strabo. li. Geographię xv.) De reb⁹ maximis inter vinum consultare olim cõsueuerũt quas ipsi firmiores putabant quã quę in sobrietate fuerint deliberatę Et hoc est (vt scribit Macrobi⁹) quod in primo et secundo de legibus plato non inutile viris esse decernit Nã et modicis honestisq; inter bibendũ remissionib⁹ refici integrariq; animos ad instauranda Sabrietatis Officia ertimauit Atq; hęc quidem ad explanationem secundi Corrollarij sufficere puto. Reliquũ est vt tertium hic subiungam.

Quõ et quaten⁹ cum Amicis bibendum sit Corrollarium tertium.

Symposia igitur et Jucundas Amicorum compotationes stultum est criminari.

Cum id etiam vetustissimis ac Sapientissimis viris factitatum pulchrum sit imitari.

Quę Greci Symposia nos cõpotationes vocamus quarum originem adco vetustam esse constat vt quasi cum nascentis origine mundi emersisse videri possit Quis em̃ nescit Loth isti⁹ vetustissimi cum filiabus (vt habetur Gene. xix.) incestum concubitũ nõ alia ex causa quam vini cõpotatione cõmissum: Noa pater. quẽ Lactantius li. ij. diuinariũ Institutionũ vini vsum inuenisse dicit. inebriatus est iacuitq; nudus Gen: vi. Verum magis introductã combibendi consuetudinẽ sunt qui ab Jndis ad Greęcos cõmigrasse et defluxisse tradant Quinetiam apud alias quoq; nationes viguisse legitur Nam et ait Ply. li. 14. Gloriaz hac virtute Parthi quęrunt: famam apud Greęcos Alcibiades meruit. Lege aũt apud Lacedemonios et Athe-

nienſes cautū erat ne inuīcē ad Ebrietatē vſq cōpotarent Qua
lege non interdicebat vini vſus aut ſimplex et ſobria cōpotatio
ſed tantū vicioꝝ mater ebrietas Verum ne ego in pñtia in his
elaborare maxime videar quę maxime noſtro diſcōueniunt pro
poſito Quippe nihil ad nos in pñti tractu quis primus vel po
tandi vel cōpotandi vſum introduxerit quādoquidē nos non
in rei Inuentione ſed in re ipſa per quēcunq; inuenta laboram⁹
Itaq; ſympoſya celebraret cū Amicis cōueniet compotare inter
dum et iucundis quibuſdā fabulis oblectare conuiuiū id nō eſt
contra ſapientis viri profeſſionē: Cum et animū reficiat: Cor
pus excitet: Ingeniū acuat: amicicias contrahat: fauores conci
liet: gratiā et beniuolentiā ſepe multoꝝ nobis comparet Nam
et Plato loco prealligato ſcriptum reliquit Non diffugiendas
eſſe huiuſmodi exercitationes aduerſus propulſandā vini vio
lentiā: neq; illum vnq; continentē prorſus aut temperantē ſatis
fideliter viſum eſſe cui vita non inter ipſa errorē pericula in me
diis voluptatū illecebris explorata ſit. Nam cui Libentię gra
tięq; oēs conuiuiorū incognitę ſint quiq; illorum omnino ex
pers ſit ſieū fortaſſe ad participandū huiuſmodi voluptates
aut voluntas tulerit: aut caſus induxerit: aut neceſſitas impule
rit mox deliniri et capi: neq; mentē eius atq; animū conſiſtere
Congrediendū igitur et tanq; in acie quadā cum voluptatiis
rebus: cūq; iſta vini licentia cominus decernendū vt aduerſus
eas non ſolum fuga et abſentia ſimus tuti. ſed a vigore et con
ſtanti pñtia: moderatoq; vſu temperantiāq; tueamur: et calefacto ſimulq; refoto animo ſi quid in eo vel frigidę
triſticię: vel torpentis verecūdię fuerit deluam⁹ hactenus Plato
vedetis aūt boni viri quā ſit amica tanti phī perſuaſio: quāq;
veritati conſona ſententia. Ad quā ferme alludit Plutarchus
In libello de tuenda bona valetudine dicens Maxime cauendā
ingurgitationē Ebrietatem: imodicūq; deliciarū vſum hiis qui
ſolenne epulū ſint celebraturi aut qui amicos apparant cōuiuio
accipere: aut futurū eſt vt a diuite quopiam aut principe cōui
uio ſplendido adhibeantur: expectentq; cōe bibendi certamen
quod recuſare nō liceat: quo nimirum iam tum in tranquilliate
corpus expeditū ac leue reddant velut aduerſus iminentē vento

rum ac vndarū tempestatē. Siquidē ꝑdifficile fuerit in cetu hominū et inter inuitatiūculas illorū teipm intra mediocritatē solitāq; temperantiā cōtinere vt nō oibus vehementer grauis ac molestus et onerosus esse videaris Suadet igitur idem Plutarchus vt exempli Phillippi regis macedonū semp quasi futuris Ebrietati locū relinquam⁹ Et pfecto vino eadē a nobꝭ dicēda sunt que Veneri dixit Euripides. contingat michi copia tui sed cōtingat moderata nec vnq̄z michi desis Siquidē vinū et pot⁹ est vtilissimus:et pharmacū suauissimū: et opsoniū quāminīe noxiū Et vinū vt Plato scribit a natura quasi remediū aduersus senectutꝭ incōmoda datū est vt et reuiuiscere videant et tristicię eos capiat obliuio. Quid aūt hoc in loco attinet dicere oīa quę ad iucundā istā temperāter cōbibendi consuetudinē ptinēt: Et quiescam sane si hoc vnum addidero

Veteres non solū ad mensurā sed etiam ad numerū bibere consueuerūt

Veteres nō solū ad mensurā sed etiā ad nūeꝝ lrāꝝ noim eorū qs amabāt bibere cōsueuisse accepim⁹ Tot enī exhauriebāt pocula quot cuiusq; amatę nomen litteraꝝ elementa cōtinebat: Quod testatur Martialis festino Epigramate

Naeuia sex Ciathis: Septem Justina bibatur
Quinq; Lydas:Lyde quattuor:Jda tribus.
Omnis ab infuso numeretur amica phalerno
Et quia nulla venit tu mihi somne veni

Preterea ad numerū musarū nouē Scyphos ꝓpinare solebant vl̄ grāꝝ amore tres dūtaxat. Vñ in ꝓuerbiū consuetudo abijt aut ter bibendū aut nonies. Quod Ausonius sic expressit

Ter bibe vel tocies ternos sic mystica lex est
Vel tria potanti:vel ter tria multiplicanti

Atz vt maior esset cōpotandi licētia deoꝝ etiā indignationē sobrie viuētibus minitabantur Nā Tibullus de libero patre ait.

Jam venit iratus nimiū:nimiūq; seuerus
Qui timet irati numia magna.bibat

Quales hijs pęnas deus hic quantasq; minetur
Cadmeę matris preda cruenta docet

Igitur (vt ex Neotericis quidã non indoctus scribit.) hec propinandi vetus consuetudo qua tam absentes quam pñtes ex mera amicicia et beniuolentia ad bibendũ quãtum sapiat et voluntariũ sit subinuitamus nõ solũ non abolenda: Verũ etiã tanq̃ hũanitatis et officij plena a quibuscũq̃ etiam colenda ꝛ imitanda: et pro hoste inimicoq̃ censendus qui sic bibere inter amicos cõtempserit. Neq̃ damnãdus et ille fuerit qui modum aliquãdo sed raro in bibendo excesserit quandoquidẽ et Medicorum consilium est quẽq̃ bis in mense debere inebriari Itaq̃ quantum ad presens sufficit clarum est et hoc Corollarium Nunc ad Secundã conclusionẽ transio Que talis est.

Germanis Ebrietas ab italis obicitur Conclusio secunda.

Ebrietas que effusis cõtinentię habenis modum omnen et regulam temperantię egreditur.

Germanis fere omnibus non minus vere quam contumeliose ab Italis obijcitur.

Huius Conclusionis prima pars nihil habet quo vlteriori elucidatione egeat cum omnia que circa eam considerari possint in superioribus satis superq̃ sint explicata Quo circa ad Quęsiti (vt vocant) partem conuertendũ sermonẽ censui. Joannes Antonius Campanus Italorũ oim ex recentioribꝰ facile disertissimus libro Epistolarũ. 6. ad Gentilem suum scribens Germanorum luxum et gulam inter alia sic increpat.

Nos miseri extremos pipere incroceauimꝰ vngues
Jam me si videas Psitacon esse putes

Et subdit Est quoq̃ illud graue vno prandio p fercula in cęnã (decurrere
Et solem Lunę longa coniungere mensa
Et nocti ad cęnam cõtinuare diem. Et iterum

Quid de patricio sentis qua nare madentes
Inter Germanos viuere posse putas

Sed vt tandẽ veniã quo volebã paulopost vbi ad cardinalem Papiensem de moribus Gemmanoꝝ scribit sic inter alia

Tu sortem miserere meam fugere repulsę

Pierides. Istrum flora venusq; bibunt
Arce sedet Bacchus cessit neglectus Apollo
Nil est hic aliud viuere quam bibere
Et grauissimus Author Cornelius tacitus libro vndecimo Hy
storię Augustę de Italo Rege Cheruscoꝝ scribens sic loquitur
Erat primo letus Germanis aduentus atq; eo magꝭ quod nul
lis discordijs imbutus pari in oñes studio ageret celebrari coli:
modo comitatē et temperantiā nulli inuisam. sepius vinolentiā
ac libidinem grata barbaris vsurpans. hec ille Ex quo cogno
scere licet bibendi vini auiditatem non nouiter neq; nuper Ger
manis nostris influxisse. sed fuisse etiam peruetustis temporib⁹
Quippe cū adhuc Idola colerent Bacchū quoq; inter reliqua
gentilitatis Numina venerari sunt. Cuius rei aliquot adderez
testimonia nisi aliud meum esset propositū quā Germanicas
antiquitates recensere. Conradus Celtis poeta licet Germanus
grauiter tñ vbi in vicia inuehens sic Barbarā suā Alloquitur
Ebria Germano vicio suffusa laboras
Nam titubant gressu lingua pedesq; suo
Quid Juuat in sano pectus limphare veneno
Et male cōposito gutture verba loqui
Quoniam in Septentrionalibus ptibus mulieres non minus
quā viri inebriet nec admodū vicio ipsis vertit ad mensuraz
plerumq; cū viris perpotare Retulit mihi nuper Hessus noster
qui aliquādiu vixit in ista Septentrionali Barbaria vidisse se
non semel adeo potas et temulentas foeminas vt nihil turpi=
tudinis non admitterent. Jacuisseq; sepe numero turpiter et ig
nominiose diobolares bestias. plerumq; etiam primarias mu=
lierculas: De quibus Ouidiū scripsisse puto
Turpe iacens mulier multo madefacta Lyęo
Digna est cōcubitus quoslibet illa pati
Quod vt magis credatis narrabo vobis veram hystoriam

De adulte: duoꝝ Ebri: vera hysto:

Contigit semel vt ex Nocturno symposio domū abeūtes. Vxor
cuiusdā fabri ferrarij ebria valde cū quodā ex ordine litteratorū

ex pacto congressa cū maritus pseueraret interim in cōpotatio nibus in eo lecto quo ad perpetrandū adulteriū cōuenerant re turpi et multa crapula deliniti ambo iacentes inopinato edor- miscerent Jurta sermones dormi secure. Schweyg styll vnnd leg dich/erwegk das kynd nicht Erat em̄ iuxta lectum puer natus in bettelßheym Cum interim maritus et ipse Ebrius ac censa candela ad lectum accedens ambos dormientes conspi = catus adulterum scz cū vxore pudica. Den guten gesellen mit d boßen huren/magna voce exclamauit. Welcher teufel hat dir das beuolhen was hastu hie zu schaffen Cū ille hei(inquit)per deum vinum bey dem flygen gott wie ist mir geschcen / Lieber meyster affen schwantz (id em̄ erat huic fatuo cognomentū) Jch hab warlich nit anders gewust dan ich wer do heym bey meynen gesellen gelegen sed ecce quid video? welcher teuffel hat sich nw zu mir gelegt pfuh der schande das sich eyner also soll seufftz/wolauff zum teufel was ist das. Ad que verba bon⁹ ille Affenschwantz effusissime ridens 7 verbis adulteri fidē habens Ja sagt er ich meyn ich kan euch zu bett iagen. Nihil dāni est eß schadt nicht Sed nemini direritis visionem hanc/ sagt nit dz ir seyt hie gewesen Hijs ille lętus et securus abijt. Vxor vero postera die rem egregie dissimulabat. virum vltro etiā obiurgās qui se de crimine nunquā ne cogitato quidē auderet insimulare Egressa etiā foras fleuit amare/ sie weynet heyße zehern sicut glacies: nix grando et spūs procellarū volēs eo velut peculiari mulieribus armario innocentiā suā confirmare Meyster affen schwantz vero non didicit illud.

Nene puellarum lachrimis moueare caueto
Vt flerent oculos erudiere suos. Cōcordat vulgare nostrū Hund hincken: frawen weynen: kremer schweren do sal sich keyn klug man an keren.

Alia hystoria de duob⁹ Studētibus

qui hospitem cum vxore et filia inebriarunt.

Nō m'tū dissi'e huic hystorie ē illd. fuerūt erphordie duo studē tes qui cū in oppido quodā quod erat in partib⁹ franconię ad hospitem non publicū sed priuatum eis notū noctu diuertissent

haberetq; idem hospes vxorem et filiam formosas. Alter ad al
terum cōuersus vtinam inquit tibi vxorem michi vero filiam
istius hac nocte cōtrectare liceret cui callidus sodalis respondēs
inebriemus inquit eas vino. Quis scit si conuertant et admit=
tant. quod cū hactenus pro voluntate eis cessisset. Jamq; hos=
pes cū vxore et filia et ipsi duo studentes madidi in eodem cu=
biculo in quo tres dūtaxat erant lecti recipercnt apparebāt em̄
ingenui et morati iuuenes cōpleuerunt namq; vndecim libros
Aethicorū Erphurdie apud sanctū Gothardū auff dez Schilt
gen: et posteriorū apud Scotos. phisicorū auff dem sperlingß
berge. Noctu igitur surgēs alter qui iuuenculā amabat leniter
eius lectulū (sola nāq; iacebat) accedens camq; consolari vo=
lēs nullo discrimine facile ē admissus. Interim nescio quid stre
pitus in domo audiens vxor ebria ab ebrio marito consurgens
cupiebat videre quid esset. cū interim ille alter qui adhuc solus
dormiebat inuento dolo cunas in quibus infans apud marita
lem thalamū erat repositus ad suū lectū trahens ipsa redeunte
cepit mouere cunas infantis quod ipsa audiens strepitus cuna
rū secuta lectum adulteri sponte conscendit putans illic suū esse
maritū vbi cunas inuenisset. Jlle vero dissimulans dedolauit
vxorē alienā egregie et multis vicibus. illa insolitā viri potentiā
admirata inquit Eya mein lieber man wie seyt ir heynt so geyl
wurdē. ille nihil p̄ter tacere rndens ne vocis indicio ꝓderet sepi⁹
a principio rē repetijt. luce veroa ppropinquāte surgens ille qui
filiam stupr̄auerat ad lectū mariti puenit qm̄ sonus eius cunas
quaꝝ indicio ipse maritalē lectū cognouerat ad sese traxerat. cū
vero hospitē suū sociū esse credens gloriat cū hospitis filia se cō
cubuisse. hospes iam sobri⁹ factus dolū sentiens. Vxorē vocat
que itidē se apud adulteꝝ esse cognoscēs errorē cōfessa filiam de
stupro nō increpauit. maritoq; psuasit ne domesticā maculā ꝓ
palaret. Eius em̄ id om̄e culpa accidisse clamitabat. Jta fit nō
nūquā vt quod sobriꝰ ne cogitam⁹ quidē Ebriꝰ facile admitta
m⁹ multa sunt alia multoꝝ authorū hui⁹ rei testimonia Sed
paucis recensitis ꝓtentos vos esse credo quod nō solū ineptias
audire sed modū reb⁹ addere didicerit3 iccirco pono primū cor.

Germani rebus bellicis et omni vir tutū gñe Italis sūt nobiliores. cor. i.

Licet Itali singulari quodam Continentię titulo sese iactitent Germanis tñ nullī⁹ virtutis gloria pręfulgent.
Deridenť ab Italis Germani (vt audio) si quando apud eos existentes paulo intēperantius poti fuerint tanquā monstrū sic videre hominē vini potentia vel deceptum vel abusum Cū ipsi pro monstris non habeant grauissima quęqz et enormia vicia quorū ne noīa quidez ad nos vel certe ad maiores nostros per/ uenerūt teste Quintiliano qui in Declamationib⁹ Nihil inquit tale nouere. Germani et sanctius viuitur ad Oceanū. De quib⁹ aūt vicijs loquať omitto dicere. Natura comparatū esse testa tur Herodotus libro nono vt e mollibus regionib⁹ molles viri existant Neue ex eadem terra admirandę fruges et egregij bello viri gignātur Strabo li. 3. Geographię sic ait Id quod est in foelici regione pacificum omne est. et quod in tristi pugnax ac virile. Cęsar in Cōmentarijs Sueuoꝝ inquit est gēs lōge maxia et bellicosissima Germanorū oīm cōstat vo Suenos et Hessos z Suiceros steriles habitare terras z ob id bellatores ē acerrios Cornelius tacitus de situ moribusqz Germanoꝝ scribit littera rū secreta viri pariter et foemine ignorāt Atqui nostra ętate vť pueri ac simplices puellę doctius legunt et canunt tum sacra tū pphana quā prima ętas Italorū Adeo cōmutati sunt mores antiqui Atqz vtinā cū litteratura ab Italis non acceperint no/ strates populi Luxū Saxonicū. Bauaricā intemperantiā: frā corū insolentiā: Hessorū ferocitatē: Thuringorū ignauiam et in hospitalitatem: Mysienſiū superbiā: Pomeranorū et Silesita rū inurbanitatē. Boemorū Vestphalorū: Phrysonū et Pruthe norū mobilitatē et perfidiam. Rheni et Danubij quęstuarias artes et vafricias. atqz id genus pręstigiarū officiarūqz tedia. Sed alia consulto pretereo de quorum aliquo exclamat Celtis poeta natus in media Germania

Quam vereor ſerpat noſtros hic morbus in oras
Quãdoquidem luxus nos tenet Jtalicus
Et in alio Carmine ſic idem Poeta
Non ſolum noſtros Germanos Bacche fatigas
Hyſpanos: Gallos Jtalicosq; tenes
Vtq; ſtetit quondã Latia ille Triconchi⁹ aula
Sic hodie Jtalicis Ebria turba plagis
Quãuis nos turpi Germanos ſcõmate lędant
Ebria Teutonico pectora habere ſolo.
Taceo mille frauduz inpoſturarũq; genera: millenocendi artes mille libidinũ plus quã beſtialiũ artificia. Atq; hȳs ſeſe nobis preferunt: et digniores putant ipſi qui etiam ſobriȳ non verent facere quę Germani ne Ebri quidẽ vlla neceſſitate admittimus Rebus uero bellicis quãto clarior ſit noſtra Germania id multis eorum cladibus probatũ eſt. et argumento eſſe poteſt quod nos Jmperiũ quod ipſi molliter defluẽtes retinere nõ poterant abſtulim⁹. Jamq; ad Septingentos annos potẽter et glorioſe retinem⁹. De fide et integritate quid precor attinet dicere? cũ probatũ etiam Romanorũ ſcriptorũ teſtimonijs. nullam gentem fide Germanis antecellere. Et tñ ipſi nobis Ebrietatẽ obȳciũt merito quidẽ ſi non et ipſi maioribus implicarent vitiorũ ſentinis. Sed iam iſta negligo. Secundum ſcilicet Corollarium deducturus Quod eſt hmuſmodi.

De Septentrionalib⁹ Germanis q̃ Cereuiſia maxime vtuntur Corol. ȳ.

MAgis tamẽ deteſtanda eſt eorũ cõſuetudo qui verſus Septentrionalem plagam Germanię fines inhabitant
Non vino (quo niſi importato carent) ſed pernicioſo potu quẽ Cereuiſiam vocant abſq; vllo temperamẽto ſeſe ingurgitãt Germaniam olim fuiſſe tam agris quã vrbibus incultam et deſertaz Cornelius Tacitus eſt author: Quod ſi idem ſcriptor ab Eliſio parũper reuocatus Alpes tranſgreſſus ab Atheſi fluuio

per Oenum Danubiũ et vtramq; Rheni ripã vsq; ad Albim̃i progrederet diceret profecto longe esse aliam quã ipse olim descripserit. Non em̃ modo vrbibus: arcibus: villis et pagis ornatissimã: sed etiã frugũ om̃is generis tum metallorũ et optimi vini feracissimã offenderet in eo: quẽ dixi: progressu Quod si Albim quoq; superans ad Istulã vsq; (cuius vtramq; ripam Germani quoq; longe lateq; possidem⁹) ad Rigã vsq; potentissimã opulentissimamq; Liuonię vrbem (quę et tota nostrę est ditionis) pcederet fateretur eam quidẽ littoralẽ Germanię oram clarissimarũ vrbium aspectu longe magis illustrem et admirandã licet vini nõ adeo propter celi inclementiã feracem igit tota ista maritima Germanię pars lõge lateq; oceani Germanici littoribus et immensis sinum inflexibus excurrens vino prorsus caret. nisi a negociatoribus importetur Id aũt dumtaxat in ciuitatib⁹ maritimis magnoq; cõstat precio. Mos est igitur earũ regionũ cereuisiam (quod genus potionis Diodor⁹ Zithum appellat) coquere qua passim multo etiam peius quã superiores Germani vino inebriant Quã (vt omnibus vobis notum est) ex hordeo tritico aut etiam siligine adiuncto semp lupulo et aqua cõcoquũt Protẽtosus sane potionis genus tam quã non ad alium vsum natura parens hũano generi fruges dedisse videatur Exclamat Plyni⁹. li. decimoquarto. ca. vltio Heu mira viciorũ solertia inuentũ est quẽadmodũ aqua quoq; inebriaret. Fit aũt hic potus modis pluribus: noibusq; item et item alijs ratione tamẽ eadem vbiq; Retulit michi nuper amicus quidã mihi valde familiaris quiq; et bonam istius maritimę Germanię partẽ plustrauerit morẽ esse in Liuonia vt quoties preter quottidianũ cõuiuiorum vsum curiales isti aulici leues et peruersi homines (quorũ ibi propter teutonicã militiam magna copia) cum alijs quoq; et quocũq; loco cõueniant ibi tum considere longo ordine p sedilia quasi in Hemiciclo. afferriq; mox poculus vnum ingentis magnitudinis idq; cereuisia plenum in manu tenens qui in consessu primus est ad sequentẽ conuersus inquit . Et gylt myn leue stalbroer Respondet ille. Sup myn leue stalbroer ick wylt gerne hefen . Quod si ita re-

ſpondens poſtea tergiuerſari voluerit ab illo eodē mox ſtricto pugione (quos in eum vſum gerunt) plerumq; etiam impune confodit tanta eſt viciorum apud eos; hommes reuerentia vt fidem in re turpi violatam morte puniant Itaq; (vt ad propoſitum redeam) eum ordinem vſq; ad vltimū cōtinuantes a primo iterum atq; iterum tum ſepe repetito ordine incipiunt. fieriq; eo modo aiunt vt pleriq; fidem fallere nō volentes plus etiam quā eorum natura ſufferre queat haurientes animā inter pocula euomant efferriq; ſepe mortuos. Reliquos vero non minus ſuum ordinem vſq; ad vnum cōtinuare gloriariq; ſuper mortui cadauere. non ſecus ac ſi egregium aliquod facimus p egerint Ex Liuonia digreſſis in Pruſſia occurrit mitior quidem et multo humanior populus ad conuiuiorum tamen luxum et poculorum viciſſitudinem multo quam decere poſſit propenſior Apud eum populum Dantiſcum ciuitas maritima diues Emporiū: populorum multitudine: externatum rerum importatione: negociatorū frequētia: Vrbis et loci amoenitate: ſituq; et ciuium mira humanitate preter alias eius regionis ciuitates maxime cōmendatur Sed vnum oblitus ſum. Neq;. n. ego vrbem cōmendare volui ſed Cereuiſiam que ibi coquitur optima totius (vt aiunt) Germanię. Mos eſt non ſolum eius ciuitatis ſed totius iſtius maritimi tractus ad Lubecum vſq; 7 Hamburgum (vbi non minus optima fit Cereuiſia ſed ex tritico nō vt apd̄ Dantiſcū ex hordeo) cōuiuia ſubterraneis criptis celebrare ac diu noctuq; poculis ſeſe inuicem vrgere Non ſolum viris ſed et foeminis etiā. Sed quid hec referam dolor eſt meminiſſe bonorū Sed pro me melius vobis Celtis noſter ſatiſſaciet Qui interfuit tantis delicijs Sic enim inquit

Eſt mos Arctoo quo ſe Germania claudit
Aequore. Quo rigidum temperat aura gelu
Sub terra effoſſis facimus conuiuia cellis
Quis laridum crudum: farſaq; cruda damus

Cum strumulo ceso:butyroqz in piride salso
Et Bacchum:et Cereris pocula aquosa bamus
Phoebeus roqidas globus vt se condit in vndas
Norqz suos oculos protulit igniuomos
Cumqz processerunt stellati sydera mundi
Effulsitqz suo iam Cynosura polo
Nox noctem ludis Baccho:Cereisqz liquore
Ducimus:equali et pocula lance volant. Et paulo post
Jamqz fuit ventum sub subterranea castra
Que Ceres et Bacchus:Cypris et alma tenent
Elysijs positum campis me forte putabam
Atqz locis quibus in turba sepulta sedet
Tam varios video lusus:et ludicra verba
Oscula et amplexus:Quicquid et audet amans
Jamqz ego non noctes tenebrosas ire putabam
Sed qui vernali ridet in axe Dies
Gaudet amor tenebris volat et sub nocte cupido
Norqz placet Veneri Bacchoqz blande tibi

Super hoc quedam facetie

Moris aūt est vt Cucullati in istas cauernas tam foemine qz viri ingrediantur ne passim et a plebea multitudine agnoscant Jngressi vero omne velamentū abijciunt Jbi tum in medijs voluptatib⁹ nepotātes iure scz naturali Nach d alten weyße Secundū legem Tu quoqz fac simile. Et secundū Medicos vt dicit Harpocrates de cōmixione complexionū Re: piperis longi manipulū vnum vncias duas pillularū cochiarum vngekocht fleddermeuß ripß rapß stobenrauch hymelblo ij donner ex grillorum adhuc semel senff merretich guty ex eodem schornsteyn fegen diagridion diatesseron ein hinder viertel von d viemeydt ym grossen spytal.misce simul et contere in mortario repetatur mane et sero:media nocte et in omi tempore Et in sacris litteris Osculetur me osculo oris sui:canticorum i lena eius sub capite meo et dextera eius amplexabit me. Textus intelligendus est vt Hba sonant secundū Lolhardū Rubschnytzel de fyltzēhaußen

In ſua Authentica. ca. Non ſic formant. ¶ grossitudo vbi fyl
tzitaſti Et ſecundū Logicos plura p̄dicata predicant de eodem
ſubiecto alternatim et ſubalternatim ſecundū ſub et ſupra in
recta linea p̄dicamentali. In ſuppoſitiōe pſonali Et ī materia
mixta Alexander vero dei patientia Rex puincię Barbaroꝝ
ſic dicit in ſuis cōſtitutionibus Eſt cois homo pariter cū vir
gine latro. vbi dicit gloſa notabilis Sciendū quod hic author
ponit vnum pulchrū notabile de cōitate perſonarū Et hęc eſt
ſnia recte Teutonizata Latro der pfaffen knecht cū virgine mit
der köchyn eſt cōis homo iſt eyn recht par zuſam̃en. pariter an
allen orten Et ſupple intellige implicite in ſtabulo: in cellario:
in coquina: in camera quādo ſcz lectū faciunt Sed iā temp⁹ eſt
Tertium huic Concluſioni adde Corollarium.

De diuerſis Cereuſiae noibus cor. 3.

Cū igit vſus ſeptentrionē maior ſit Cereuiſię q̄z vini affluētia.
Diuerſa eadē res ſortit noia ſm̄ diuerſitatē q̄litatū ſibi ꝯgruētia
Probatū eſt ſuperiori Corollario maiorē eſſe Cereuiſię quā vini
copiā apud Septentrionales populos hoc eſt partim in Sar
matia cuius partes ſunt Polonia: Ruſſia: Lituania: Liuonia:
Mazouia: Pruſſia partim in vlteriori citeriorique Saxonia: cui⁹
ptes ſunt Pomerania Rugia: Ducat⁹ Stetinēſis: Marchia ſu
perior et inferior: Et vera illa nobiliſſimorūq̄ ducum et impera
toꝝ parēs antiqua Saxonia quę longe lateq̄ patens maximā
oręq̄ maritimę ptem occupat. In quib⁹ regionib⁹ (vt dixi) vi
nū non naſcit bibitur aūt nihilomin⁹ importatū optimū. ſed
predominat Cerviſia craſſus ille et hūano corpi nori⁹ humor.
quē (vt credere par eſt) Dęmon aliquis malus excogitauit in
hoim perniciē vt eo nō ſec⁹ ac veneno quodā peſtifero pleraq̄
clariſſima Ingenia extingueret. Non tn̄ perinde atq̄ oñino
imp̄banda res ſi mod⁹ (quod et de vino dixi) adhiberet Sed
optia illa virtus Tēperantia: quā et in brutis plerūq̄ agnoſci
mus. ad nos nō venit Etem̄ vt recte dixit Celtis noſter. quem
hyſce de rebus libenter ſepe Allego

Taurus habet certas potandi tempore leges
Sic equus. et liquidus quem vehit aer auis

Sed nos diuina qui cum ratione vigemus
Cur venus et Bacchus nocte dieq; tenent
Nos vero non cõtenti rebus ipsis turpiter abuti noĩbus quoq;
luxuriam⁹ tanq; parum sit rem turpẽ agere nisi nomen quoq;
turpitudinis adiiciat Quamuis (fortasse) turpe non sit rem
suo vocabulo exprimere. alienas tñ ab re ipsa voces fingim⁹ vt
sc; semp quidẽ Cereuisiaz bibentes videamur tñ diuersa velut
gña diuersis noĩbus explicare Quãuis ridicula potius illa quã
censoria nota digna Quod Erphurdiẽses (vt a nobis incipiã)
suam illam pinguẽ et crassam Cereuisiaz peculiari vocabulo
Schluntz appellitãt noie sc; plane barbaro et horrido. quod
ne barbari quidẽ intelligũt puto eo mysterio quod candẽ auidi⁹
potantes fiunt oĩno non intelligibiles: insensati ne dicam irra-
tionales. atq; indeclinabiles in quamcũq; partẽ moueas. Qua
in re quid opus est testimonio: Res notior est quã vt oporteat
testes pducere De Cereuisia Erphurdiẽsi tale extat Epigrãma
Ah pereat crassam prẽstat quicũq; sodali
Schluntz Kydegern. nunquã vina meraca bibat
Lypsensiũ vero Cereuisiã. Studẽtes vocãt rastrũ. metaphora
puto sumpta ab agricolis qõ quẽadmodũ hỹ rastris et sarcu-
lis et ligonibus oẽm agri duriciã verrũt et emolliunt ita Lypsen
sis Cereuisia velut rastrũ intestina omĩa sua acetositate ledit:
mouet: et corrũpit Est aũt triplex de quo talis est versus Eyn
topff scherpentũ zwen rastrũ: spanq; cauentũ Nihilomin⁹ tñ
in tã nobili oppido externẽ quoq; habẽt cereuisiẽ vt sunt Eyn
beccẽsis quẽ apud nos est optima: Numbergẽsis quẽ oculos
lędit: Turgauiensis Belgerancnsis De qua puerbium est Bel
gerana est omĩbus sana: Vorcellensis: Friburgensis. et reliquẽ
id genus. Preterea quis non nouit Saxonicas quoq; cereuisias
diuersis appellari noĩbus fyltz sc; Madeburgensez; Mõmom
siue momũ Brunswigensez Gauße Goslariensez Sed prestat
alia preterire silentio. ne de re nihili aliquid facere velle videar
cũ sint tot pene Cereuisiarũ quot ciuitatũ et oppidorũ noĩa in
quibus et talia quãdoq; audiui ridicula Quytschartb: küsch-
wãtz: kelberzagel: buffel apud Frãcophurdianos ad ripã oderẽ
stafeling: Beyderwan: schlipschlap: fytscherling: stampff yn
die aschen. Stortz den kerl: batzman: hotenbach: gulckelßhan
Sperpype: horlemotsche: stroheyntzgẽ: bastart: Rupetop: hel-

schepoff:lorch:itar:salat:streckepertzel:fertzer:Kolings byer
Raßeman:alde klauß:koervinck:kreßem:mortboiner:Reyße
kopff:fidelia:loetenaße:hartenacke:breypott:Muckensenff Et
multa talia quę quis enumerabit? Noia p deū Muscarū quā
uis plane ridicula tñ bibonib⁹:imo bironibus et birolatronib⁹
istis adeo amabilia:adeo auditu iucunda vt quoties taliū quid
piā nominetur meras Syrenas sese audire putent:et iam tum
ad ipsas voces sitiant Vey vt aliqñ finē inceptiēdi faciā Cōclu
sionē tertiā et vltimā hui⁹ Quęstionis responsiuā sic pono.

Ebrietatē oīb⁹ statib⁹ ee fugiēdā. c. 3.

Ebrietas Auaricia peius vicium: Juuentuti perniciosa: senectu
ti exicialis: Sacerdotibus turpissima censenda
Vt Rempublicam gubernantibus prorsus euitanda. Jta litte
ray studiosis tanqz ingenij pestis: et memorię mors est fugiēda
Non putabaz necessariū vt oñia quę in capite Quęstionis po
sita sunt in hac vltima cōclusione repeterē Quādoquidē de hijs
in supioribus cōclusionibus et corollarijs satis dictū est Et hic
velut Epilogo quodā dicet quod in p̄cedentibus nō vbiqz ad
verbū est expressum Jtaqz ad pbandā primā hui⁹ Cōclusiōis
ptē resumo vba diui Hieronimi supius etiā Cor. z. prime cōclu
siōis a me posita. Jlla scz sponsa cristi vinū fugiat p veneno
hęc aduersus adolescentiā pria arma sūt Dęmonū Nō sic Ava
ricia q̄rit: inflat supbia et que sequūt Nō sic inflat supbia dicit
Quēadmodū scz vinū imodice sumptū puertit oēm vitę ordinē
et instruit ad alia vicia: viamqz turpidini aperit. Jn quā sniaz
mkta q̄dē loco p̄mēorato dctā hic repetāt nos ad alia festinā⁹.

Juuentuti perniciosaz et magis quā

rem Veneream obesse Ebrietatem

Juuentuti nihil ē Ebrietate pniciosius quādoquidē ipsa se sola
nō cōtenta semp ad peiora declinat et trahit occupatū vino et
illecebris captū aim Videm⁹ multos ętate florentes: formosos
et amabilissimi coloris existentes mox vbi cōtinētię fines egessi
vicijsqz parūp assuefacti Ebrietatis Jsuetudie induūt defluere
emarcessere: elanguere florē illū ętatis: et animi virorē amittere.

Quid adhuc egemus testib⁹? Cōsiderate si vultis quos dā in hoc
Auditorio nō ānis graues: nō tempoꝝ serie rugosos: nō inedia
pallidos: nō febre macilētos Sed vino: sed Cerevisia supra mo
dū pota senes languidos: tremulos. Nulla maior pestis erepsit
vnq̄z in nostrā Germaniā: facile erat tolerare Tyrānos. cedes:
latrocinia: istis occurrere: et remedia cum tpe inuenire potumus
Hanc curare luem nulla medela potest. Hūc hostem in nostris
finibus adeo supbe grassantē vincere aut phibere nullo modo
possumus Quō elanguit robur et virtus oīs milicię: Quō cō
uersa est in luxū frugalitas nostra? Quō degenerām⁹ a pribus
nostris? Maiores nostri sanguīe et sudore suo pepercrūt nobis
princeps terrarū imperiū. quō nos laborem patrū nostrorū nō
defendim⁹? quō diripi pmittimus: Aquilę ad Gruem redierunt
dixit Cāpanus cū vidisset magis i cōpotationib⁹ et ebrietatib⁹
quā cōsilio et sapia versari Dietas Germanorū quaꝝ ipse ma-
xime Ratispōnensi sęz interfuit Hānibal apud Capuā cū vin-
cere rhomanos: et imperiū Europę in Aphricā transferre po-
tuisset luxuria et delicijs defluēs victus et fugatus est Alexand⁹
magnus non solū nobilissimā persarū Regiā in Ebrietatē incē
dit: sed et Clitū et mltos alios amicorū interfecit oēmq̄z partaꝝ
victoriarū gloriaz ebrietatis vicio velut nebula quadā Solē cla
rissimū obfuscauit. Tiberi⁹ Nero: Heliogabal⁹: Cōmod⁹ Domi
cian⁹ et plericz alij Rhomanorū Impatores pditissimis vitę
crēplis Rēpub: sepe afflixerūt Nos q̄d ex tāto īperio relictū et
maiorū nostroꝝ virtute ad nos delatū est etiā egre nō retinem⁹
ad vicia magis quā ad vtutes ingenioſi: Quid em̄ isto nouitio
nostro Inuēto tormēti sęz illius (quod Bombardā vocam⁹) ex
cogitari potuit vel ingeniosius vel pniciosius. q̄ velut vicinū
ppugnaculo vitimur dum in vrib⁹ muro et aggerib⁹ cinctis
eo hostem arcem⁹ ne voluptariā et quietā vitam impediat Ad
hostes vero egressi eo viā p agmina et muros facim⁹ vt liceat
sine cōflictu quā maxima nōnunquā bella cōficere. ne sęz co:pa
ad voluptatē ⁊ delicias nata temere piculis obijciam⁹ At non
sic maiores nostri qui etiā (vt ē apō tacitū) ciuitates munitas
aliqn̄ dicunt aperuisse murosq̄z dcieciſſe ne eēnt sine metu hostiū

Et mutorū potius quā sue fortitudi[illegible] cōuenientes bellicam vir-
tutē amitterēt. Sed ne declamare vide[illegible] trāscursu reuer
tor ad ꝓpositum. rem venereā tametsi o[illegible]etate turpis est e
pniciosissima: non tamen pinde ac ebrietatē in adolescente dam
nauerim. Ea em̄ plerūq; se sola cōtenta reliqua excludit [illegible]
Adeoq; secum occupata semp suis ludibriis ita est intēta vt [illegible]
reliquis nihil cogitet amor em̄ ille qui nōnunq;.iuueniles animos
inuadere etiā incautos solet nō adeo precipitat ętatem. et vitę re
gulā. sed potius instruit: informat: mores docet: cōponit sese ad
beniuolentiā q̄ amat vt fiat amabil'. Videte Cimonē Boccacij
qui ex fatuo sapiens: ex rudi doctus ex rustico urban⁹: ex agresti
ciuilis solo amoris bñficio fact⁹ est Nō placet aūt circa hāc rē
laudādā ꝯsistere q̄d suapte natura iuuentūs ingenia: ad eā ferant

Turpissimū esse i sacerdote ebrietatē

Quā turpis sacerdotib⁹ sit Ebrietas diuus Hieronim⁹ aperte
docet vt habet in Decretis Canonicis distin. xxxv. hijs verbis
Ecclesię principes qui delicijs affluūt et inter epulas atq; lasci
uias pudicicią seruare se credūt ꝓphetic⁹ sermo describit quod
ejciendi sunt de spatiosis domib⁹ lautisq; cōuiuijs et multo la
bore epulis cōquisitis Et si vis scire quo ejciendi sint propter
malas cogitatiōes et opa sua Euangeliū lege. in tenebras scz ex
teriores vbi erit fletus et stridor dentiū An nō ꝯfusio et ignomi
nia est iesum crucifixū pauperē et esurientez falsis p̄dicare corpo
rib⁹: et ieiuniorū doctrinā rubentes buccas tumētiaq; ora pro-
ferre. Vinolentiā sacerdotū Aplūs ad Corinthios scribēs dam
nat. ca. v. hijs verbis Nolite (in quit) inebriari vino in quo est
luxuria sed implemī spū sancto loquētes vobismetipsis in psal
mis. Hinc dñs in veteri instrumento vt habetur Leuitici. x. ad
Aaron loquut⁹ in hunc modū Vinū et om̄e quod inebriare pōt
non bibetis tu et filij tui quādo intrabitis in tabernaculū testi-
monij ne moriamini Et numeri. 6. ca. habet eadē snīa. Multis
alijs in locis sacrarū litterarū tum etiā multo plura in sacris ca
nonib⁹ dist. xliij p totū. Que ne cuncta diligenti⁹ quā meā pro
fessionē decz rimari videar audite queso Tibullū poetā dicentē.

Casta placent superis pura cum veste venite
Et manibus puris de iumite fontis aquam
Vos quoq; hesterno procul iubeo et discedere ab aris
Quis furit hesterna gaudia nocte Venus
Nuntiauit mihi nup quoq; Eobanus hessus noster versus
quos in eandem sententiã lusisse se aiebat hijs verbis
Ah scelus est satianda cibo potuq; Deorum
Immodice poto polluere ora mero
Ebria Christophagi vitent cõuiuia mystę
Sancta prophanatas non amat ara manus
Sit procul omne nefas venerandi a limine templi
Pollutum sacras lex iacit ante fores
Pura deo castus persoluat liba Sacerdos
Cui neq; sit Bacchus nec mala nota Venus
De huiusmodi quoq; ebriosis Sacerdotibus non ineleganter
scripsisse mihi videtur Euricius Cordus in Buco:ludicro sic
Non ego qui sancta se relligione gubernant
Denigro. Sed prauam quorundã mordeo vitam
Qui veteris potius famuli esse videntur Jacchi
Qui tanq; sicca fuerint a Dypsade morsi
Omnigena in vastam demergunt vina Charibdim
Continuaq; iacent madidi Ebrietate sileni.
Huc etiã pertinet illud quod Esaię. v. ca. scribitur Ve qui con-
surgitis mane ad Ebrietatẽ sectandã et potandũ vsq; ad vespe
rã vt vino ęstuetis Cythara:et lyra:et tympanũ: et tybia:et vi
nũ in cõuiuijs vestris et opus domini non respicitis nec opera
manuũ eius cõsideratis Et statim subdit Ve qui potẽtes estis
ad bibendũ vinum et viri fortes ad miscendã Ebrietatez. Sed
nescio an et illud nostri Celtis in hanc rem cõueniat. Sed con-
uenit Addam igitur
Nulla sacerdotum luxu nunc casta puella est
Causaq; criminibus sunt sacra templa malis
Nam plures totum non congrederent in annum
Illis colloquiũ dat modo sacra domus
Hac tractant foedas turpi cum murmure merces
Ceu solet in medio turba prophana foro. Et quę sequunt

Sed quod nūc instat agamus Ne veritatis patrocinio inuidiā mihi cōparem eorum quibus est veritate nihil magis inuisum Hinc igitur ex templis ad forum venio

Cauendā Ebrietatē gerentibꝰ remp.

Rempublicā administrantibꝰ Ebrietas pcipue fugiēda est Nō secus ac rerum gerendarū impedimentū presentissimū Nō em̄ admittendi sunt iuxta Platonis edictū in reipublicę administratiōez quicūqꝫ eluuioni et voluptatibꝰ deditā vitā agunt Quod hīj tum ad consulendū tum ad res gerēdas sunt maxime inepti Vinū em̄ imodice sumptū grauat et obruit om̄es vires ingenij Et vt Campanꝰ inquit in libro de regendo magistratu corpus eneruat: fluctuat animꝰ voluptatū cupiditatibꝰ incensus explē darūqꝫ libidinū quarū origo est om̄is a ventre: et est pestifera ciuitati: Dignitate em̄ abiecta et cōtempta republica vniꝰ principis intemperātia tota in licentiā luxūqꝫ dissoluit preclare igit Solon Atheniēsis Legem tulit quę iubebat temulentū pricipē morte esse multandū cum satius sit vnuꝫ hoīem in Republica perire quā in vno viro foedari rēpub: Et ne dicere nimis multa in eam sententiā videar vela cōtraham Atqꝫ de hīs dicam quę magis ad nostrum institutum pertinent

Litteraꝫ studiosis Ebrietatē tanquā hostem precipuū esse fugiendam.

Litterarū studiosi passim hoc tpe cōmuni Ebrietatis vicio laborant quo malo equidē nō video quid bonis ingenijs sit periculosius cū eo non solum corpis vires. sed et ingenij viuacitas animiqꝫ vigor om̄is extinguat. et nō secus ac cicuta contactus animꝰ infrigescat: fiatqꝫ multo quam natura fuerat remissior. Marsilius Ficinus inter quīqꝫ studiosorū hostes secūdo loco nō solum vini sed et cibi satietatē enumerat hīs quidē vsus verbis Quippe si vinū vel nimiū vel nimis caliduꝫ vehemensqꝫ fuerit caput ipsum humoribꝰ pessimisqꝫ fumis implebit Mitto quod insanos facit Ebrietas Cibus vero nimiꝰ primo quidē ad Stomachū in ipso coquendo oēm naturę vim reuocat Quo fit vt capiti simul speculationiqꝫ intendere nequeat Deinde inepte co/

et⁹ multis et craſſis vaporib⁹ humoribuſq; mẽtis acie obtẽdit
Quinetiã ſi ſatis coquaꝫ tum (vt Galen⁹ ait) anim⁹ adipe et
ſanguine ſuffocatus celeſte aliquid prudere non poteſt. Quę cũ
ita ſint vt certe ſunt fugiẽda cuilibet ſtudioſo nõ ſolum vini ſed
et cibi intemperantiã quis non videt? Probandaq; eſt laudabi
lis illa maiorũ noſtrorũ inſtitutio quę iuxta rectã cõtinentie re⸗
gulam ſanxiſſe videꝫ vt ſimplici potu et cibo viuerent quicũq;
in hac Erphurdienſi Academia litterarũ agere militiã cõſtitu⸗
iſſent De qua re cum ſint pene infinita quę dici poſſent. ſponte
mihi tẽpero. ad finẽq; deſcendo. Si pri⁹ hoc velut Cor: adiecero

Primũ eſſe i ſacerdote ebri: aua: cor: i.

In ſacerdote vero tametſi frequẽs Ebrietas res eſt turpiſſima
Auaritia tñ quo ad ęternã beatitudinẽ ꝓſequẽ: eſt lõge peſſima
Dixi Ebrietatẽ cũ oñi ſtatui tñ maxime in ſacris ordinib⁹ cõſti
tutis fugiendã Reſtant dicẽda pauca quędã de inſaciabili quo
rundã Auaricia Quo vicio paſſim hoc tpe multos in oñi vitę
gñe admodũ infoeliciter videmus occupari. Maxime tñ in illis
qui ſacris altarib⁹ miniſtrant id vicij deteſtandũ videtur cum
eo magis a peccatis ipſi abeſſe debeãt quo ſunt virtutib⁹ et re⸗
ligioni ꝑ ſacerdotalis vitę ꝓfeſſionẽ proximiores. Quod cum a
non parũ multis negligi videamus atq; adeo paucis obſeruari
id quod in ſacris Canonibus ſcribit. 1. q. i. Cito (inquit diuus
Ambroſius) turpẽ ſequit lepra mercedẽ et pecunia male quęſita
corpus aiamq; cõmaculat. nõ placet mihi circa hunc locũ con
ſiſtere ne ſolus mederi velle videar huic morbo qui tot ſęculis
etiã cõtra ſanctoꝝ patrũ cõſtitutiones et edicta inualuit Etẽ
cauenduꝫ nobis eſt ne dum veritatẽ nimis ſimpliciter et abſq;
fuco ꝓfitemur ab hijs quibus cõtradicere nefas eſt mendacij
arguamur. Dicerent eñ ſtatim poetã me eſſe (a quo tñ ſemper
longiſſime abfui) atq; ideo mẽtiri. qm̃ ꝑſuaſum habẽt ad men
dacia dũtaxat natos poetas frequẽterq; illud obijciũt Multa
mentiunt poetę Et ꝓterea malos criſtianos vocãt. ſed nõ ſolos
poetas habẽt eñ hoc Germanicũ ſemp in prõptu ꝗd obijciãt.
Koller Zoller fergen ſchergen Ertzt Poeten vnd Juriſten
Das ſeyn ſyben böſſer chriſten

Egregiū sane dicteriū quod nō solum poetas: sed et Medicos et iureconsultos in rationario prophanoꝝ adscribit Sed et nō min⁹ illud verū Egregiū sane dictū Keyserßbergij nobilissimi istius Argentinēsis Concionatoris Vorzeyten waren guldenn priester vnd holtzen kelch Nw seyn die priester holtzen vnd die kelch gulden Bonos tñ hic et vbiqꝫ semp excipio. Illis siquidē debetur honor et reuerentia De malis loquor qui suę dignitatis obliti recte viuendi regulam negligunt. Et nullo nō sunt hellu one ignauiores De quibus hoc p̄clare dictū puto quod scriptū inuenit in Institutionib⁹ prauis De Abusiōe clericoꝝ.ca. secre⁄ to ¶ post parietem do der sew zynßs fallen. Sed tñ extra iocū doctissimus vir Bebeli⁹ adnotauit hanc facecia in hūc modū Audi quid spectat ad hos qui bonum vult esse sacerdos
Alta prece lege cum vadis per ciuitate
Curre p ecclesie: lachrymare: percute pecte
Et genua flecte: longissima missa lege
Habe pelle trite si vis implere burse
Esto pontifices papa sacerdos et omnes
Expede mille statim. fac cito redire
Murmure non cure: mitto vade quomodo vade
Fer manice burse pome coclear quoqꝫ pire
Da puere parue tunc mater dat tibi magne
Et reliqua Omelia Beati Joānis Monasteriū de eadē lectiōe fratres Auarissimi Deus ebrioꝝ maloꝝ rusticoꝝ: Auarorum presbiteroꝝ: monachoꝝ: Abbatoꝝ: prioꝝ: fratroꝝ et alioꝝꝫ quoꝝcūqꝫ statoꝝ: secularioꝝ: spūalioꝝ: regoꝝ: ducoꝝ: princi poꝝ: ciuioꝝ: ciuitatoꝝ: villoꝝ castroꝝ puincioꝝ: dominoꝝ Amicoꝝ nostroꝝ dilectissimissimoꝝ: et ceteroꝝ Solutā i domū sempiternū: fratres leccatissimi. Scriptū ē quod hodiernū dieꝝ lerim⁹ in phemio tēpli ad matutinas quę legunt in scdis nup tijs. Viri galilei Jr vngetrewē frantzosen. quid admiramini was lat ir euch beduncke: aspiciētes in cęlū meint ir das ir vns teu tsche veriagen wöllet Alleluia got geb euch sanct Vrbans plag. vt ambuletis p vias rectas das ir all myt der naßen yn dreck must vallen Tu aūt schossel korb leffelbreth lieber here.

Magistratib⁹ fugiendā Auariciam

Quid vero de magistratuū Auaritia attinet dicere cū ea plerūq; clarissimas res affligat et pessumdet Rerum aūt oīm (inquit Campan⁹) nescio an turpissima sit Auaricia in Magistratu quę et odium parit et maximas solet importare calamitates et detrimenta gignit et puersam opinionē integritatis Cicero off. 2⁰ sic dicit Caput est in omni ꝓcuratione negocij et muneris publici vt Auaritię pellatur etiā minima suspicio Et post pauca Nullū inquit vicīū tetri⁹ quā Auaricia presertim in principibus et Rempub:gubernantib⁹ habere cū quęstui Rempb: nō modo turpe ē sed sceleratū etiā et nefariū Itaq; quod Apollo pythius Oraculo edidit Spartā nulla re alia nisi Auaricia esse periturā Id videt non solum Lacedęmonijs sed et omnibus opulentis populis predixisse Verum eūuero iāudū instituti ratio postulare videtnr vt Coronidē velut naui ex longa nauigatione defessę imponamus Quod profecto faciemus postq; vnum id postremo loco adiecerimus.

Predictorū parenesis Cor. ij. et vltim

Discant igitur boni et ingenui iuuenes qui ex litterarum scientia querūt gloriam. Vitare Ebrietatē que ingeniū:corpus:et fortunas male solet afficere.nedum memoriam

Addaz hoc postremo loco Verba Plynij ex naturali hyst. li. 14 ca. vlt. Ita (inquit) vina ex libidine hauriunt.atq; etiā pmio inuitat Ebrietas Atq; si Dijs placet emitur alius vt vel quātū biberit tantū edat et preciū violentie lege accipit ali⁹ quantū alea quesierit tm̄ bibit. Tunc Auidi matronam oculi licentur: tūc graui ꝓduntur marito: tūc animi secreta ꝓferuntur. Alij testamenta sua nūcupant. Alij mortifera loquunt rediturasq; p iugulum voces non cōtinent q̄z multis ita interemptis Vilgo veritas iā attributa vino est Interea vt optime cadat solez orientē nō vidēt:ac min⁹ diu viuūt Hic pallor et genę pendulę: oculoꝝ vlcera:tremulę manus. effundētes plena vasa Et quę sit pęna presens furiales somni et inquies nocturna: pręmiūq; summū ebrietatis libido portētosa: ac iucundū nefas. postera

die ex ore halit⁹ fetidi: ac fere rex oim obliuio. Morsq memorie
Hec ply. Sed et illud considerandū nō minus est Quod vgilio
quidā attribuunt. Sapienter autem dictū cuiuscūq illud sit
Nec veneris nec tu vini capiaris Amore
Vno namq modo vina venus q nocent
Perdidit horrendo Troiam Venus improbo bello
Et Lapithas bello perdis Jacche graui.
Agite igitur Optimi litterarū candidati hec et talia multa cōn/
siderātes renūciate illorū sodalitati qui p tabernas circūquaq
puagantes Juuentutis sine florē adeo venenalē habent vt nulli
nō pessimis crapulationib⁹ absumendū pstituant Capiat vos
bonorū familiaritas que cū vtilitati tum etiā honori vobis esse
possit Cū illis cōuersamini quox cōsuetudine doctiores melio/
resq fieri poteritis. Illud Psalmographi semp in ore habētes
Cū sancto sanctus eris et cū peruerse puerteris. Et illud poeti/
cū Quod citat diuus Paulus Corrūpant mores bonos collo/
quia praua Seductores Juuētutis vestre nō sec⁹ ac pestē quā
daz mortiferā fugite Bonos duces amplectimi Quod pfecto
facietis si p̄ceptorib⁹ vestris obedientes bonis litteris bonā da
bitis operā Et ebrietatē oēmq nimiū luxum et Asociam vitę
anersabimini Vt vita innocentes p virtutū operationē finem
illū bonorū oim pfectissimū quē in hoc sollicito labilis vitę cur
su querim⁹ foeliciter tandem attingatis. Cui est honor et gloria
Dixi.

Conclusio

Hęc sunt hūanissime Dñe Quodlibetarie que ex vestre excellen/
tię mandato ad quęstionis mihi assignatę enodationē afferre
potui Jn quibus si quędā min⁹ ornata minusq ad oim aures
facientia a me prolata sunt Velim vobiscū cōsideretis et breue
fuisse tempus quo ad id muneris subeundū perfectus sum. Et
voluisse imo oportuisse me huius actus cōsuetudini inseruire.
Vt scilicet apud maxime sapiētes maxime delyrarem Et qua
si temporaneū fatuum agerem Quem si non egregie represen-
taui Jn causa fuisse putabitis vestram negligentiam et inhūa
nitatē qui tam multa dicenti de vino vinū bibere nō dedistis.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-493742-p0042-6

[illegible]

mandatiticum. Ex pinali teodori
Si cabilis vel codicibus sorte futura
non sunt inquirenda aut nullus in psal
tio vel eo vel in aliis cebus sortiri pre
sumat. Ex brocardi libro. xii.

[illegible]

[illegible] I de
crimina [illegible] gregorii indiscussa
nullo modo [illegible] et se accusat cum
accusatore [illegible] gratiam. Ly
ui noruicensi. c.

[illegible]

facinoris. xix. d. in memoriam. l. d. [illegible]
de terreri. ii. q. v. quapropter

donec. qua pena puniendi sunt flatii in quere
j. e. t. c. i. l. iii.

In talibus sorte. propter aliquod occultum investigandum sortes prohibere non licet. — v. lxi. et xxvi. q. ii.
illud. et q. v. sortes pervenit. Sed propter dissensiones et lites dirimendas licet. — vt. xxvi. q. ii. sors
ii. ff. de iud. Sed cum ambo ff. famil. hrc. si que sunt. euuangelio. quod non excusat. — v. xxxiii. q.
ii. si quis vnius

mere — licet alite recedere

iure spirituali nunquam — v. s. de decimis intellectum. — j. de trans.
tinctione ibi posita. vel autem incriminali vel autem eruista cum vult
abolitione indulgere — v. c. de abol. in. et ii. q. iii. si quis [illegible]
mixta. s. cum vir excusat uxorem ad divortium potest desiste
tus — j. de clan. despon. ex litteris. l. ii. perscrutari. xxviii. d.

Crimina. et c. gregorii. c. est gregorii et loquitur de primo gregorio
pretiebat. ii. q. iii. ecce. t. [illegible] notandum lxxxvi. d.

[illegible]

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-493742-p0043-2

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-493742-p0044-7

erib' Ebrioſoꝝ. et Ebrietatē

Vitanda.

rū et Vrbanitatis plena no minus quam pul⸗
norū Scriptorū floſculis referta. In Conclu⸗
beti Erphurdienſis Anno Chriſti. M. D. xv.
Equinoctiū Scholaſtico more explicata.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-493742-p0045-3